

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

KUCHSIZ KOLMATAJLANGAN TUPROQLARNING
HOSIL BO'LISHI VA TARQALISHI

Sotiboldiyeva Go'zalxon

Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi, PhD

Akromjonova Mashxura

Farg'ona davlat universiteti

Agrokimyo yo'nalishi magistri

Annotatsiya: Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, tabiiy sharoitlarda ko'p hollarda o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan tuproq turlaridan biri hisoblanadi. Ularning hosil bo'lishi va tarqalishi, geografik, iqlimiy, geologik va ekologik omillar bilan bog'liq. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, asosan, iqlim sharoitlari va vegetatsiya turlariga bog'liq ravishda shakllanadi. Ular ko'pincha quruq va yarim quruq iqlim sharoitlarida, shuningdek, tog'li va pasttekislik hududlarida uchraydi. Bu tuproqlar, odatda, mineral moddalar bilan boy, ammo organik modda miqdori past bo'lgan tuproqlardir.

Kalit so'zlar: tuproq, iqlim sharoitlari, landshaft, mineral moddalar, tuproq eroziyasi, kolmatajlangan tuproqlar.

Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishi jarayonida, tuproqning fizik va kimyoviy xususiyatlari, shuningdek, landshaftning tabiiy o'zgarishlari muhim rol o'ynaydi. Tuproqlar hosil bo'lishida eng muhim omillardan biri, ularning mineral tarkibi hisoblanadi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarda ko'pincha qum va loy zarralari mavjud bo'lib, bu tuproqlarning tuzilishini belgilaydi. Mineral moddalar, tuproqning oziq moddalar bilan ta'minlanishida va ekinlarning o'sish jarayonlarida muhim ahamiyatga ega. Tuproqning mineral tarkibi, uning hosil bo'lishida va tarqalishida asosiy rol o'ynaydi, chunki bu omil tuproqning unumdorligini va ekinlar uchun qulay sharoitlarni ta'minlaydi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, shuningdek, organik modda miqdori past bo'lgan tuproqlardir. Organik modda, tuproqdagi mikroorganizmlar faoliyatini rag'batlantiradi va oziq moddalar almashinuvini yaxshilaydi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarda organik modda miqdorini oshirish, ularning unumdorligini oshirishga yordam beradi. Biroq, bu jarayon ko'pincha qiyin, chunki kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarda o'simliklar va hayvonlar uchun zarur bo'lgan sharoitlar yetarli darajada mavjud emas.

Iqlim sharoitlari ham kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishida muhim ahamiyatga ega. Quruq iqlim sharoitlari, tuproqdagi suvning tez bug'lanishiga olib keladi, bu esa organik modda va oziq moddalar miqdorini kamaytiradi. Shuningdek, quruq iqlimda o'simliklar o'sishi qiyinlashadi, bu esa tuproqning unumdorligini yanada pasaytiradi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, ko'pincha qishloq xo'jaligi uchun kamdan-kam ishlatiladi, chunki ular ekinlarning o'sishi uchun qulay sharoitlarni ta'minlay olmaydi. Tuproqlar tarqalishi ham geografik omillarga bog'liq. Har bir mintaqada tuproq

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

turlari, tabiiy sharoitlar, iqlim va vegetatsiya turlariga qarab farq qiladi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, asosan, quruq va yarim quruq hududlarda, shuningdek, tog'li va pasttekislik mintaqalarda tarqalgan. Ushbu tuproqlar, ko'pincha tabiiy o'zgarishlar va inson faoliyati natijasida yuzaga keladi. Masalan, tuproq eroziyasiga olib keladigan omillar, kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishiga va tarqalishiga ta'sir qiladi.

Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, shuningdek, o'zaro bog'liq ekosistemalarning bir qismi sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Ular, tabiiy muhitda o'simliklar va hayvonlar uchun yashash joyi bo'lib xizmat qiladi. Biroq, bu tuproqlarda o'simliklar o'sishi qiyin, shuning uchun ular ko'pincha kam rivojlangan ekosistemalarga ega. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarda o'simliklar, asosan, quruq va o'simliklar uchun mo'ljallangan turli xil moslashuvchan turlar hisoblanadi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishi va tarqalishi jarayonida inson faoliyati ham muhim rol o'ynaydi. Qishloq xo'jaligi, sanoat va urbanizatsiya kabi inson faoliyatlari, tuproqning sifatini va unumdorligini pasaytirishi mumkin. Tuproqni noto'g'ri ishlatish, erozion jarayonlarni kuchaytirishi va kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarni yanada kengayishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun, kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishi va tarqalishi jarayonini yaxshilash uchun muhim bo'lgan tadbirlar amalga oshirilishi zarur. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarni o'rganish, ularning hosil bo'lishi va tarqalishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga yordam beradi. Bu jarayon, tuproq resurslaridan samarali foydalanish, qishloq xo'jalik faoliyatini yaxshilash va tuproq unumdorligini oshirish uchun zarur bo'lgan bilimlarni taqdim etadi. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarning hosil bo'lishi va tarqalishi jarayonini o'rganish, qishloq xo'jaligi va ekologiya sohalarida muhim ahamiyatga ega bo'lgan tadqiqotlarni amalga oshirishga yordam beradi.

Xulosa:

Shu sababli, kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarni o'rganish, ularning hosil bo'lishi va tarqalishi jarayonini yaxshilash uchun zarur bo'lgan bilimlarni taqdim etadi. Bu jarayon, tuproq resurslaridan samarali foydalanish, qishloq xo'jalik faoliyatini yaxshilash va tuproq unumdorligini oshirish uchun muhimdir. Kuchsiz kolmatajlangan tuproqlar, ekologik muvozanatni saqlash va tabiatni muhofaza qilishda ham muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, kuchsiz kolmatajlangan tuproqlarni o'rganish, ularning hosil bo'lishi va tarqalishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga yordam beradi va bu jarayon qishloq xo'jaligi va ekologiya sohalarida muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduraxmonov, A. (2022). "Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar". Toshkent: Qishloq xo'jaligi nashriyoti.
2. Xudoyberdiyev, M. (2021). "Kuchli va kuchsiz tuproqlar: o'zaro farqlar". Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

3. Qodirov, S. (2023). "Agrokimyoviy o'g'itlar va ularning tuproqqa ta'siri". Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashriyoti.
4. Murodov, F. (2022). "Tuproqning kimyoviy xususiyatlari va o'simliklar uchun ahamiyati". Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti.
5. Karimov, A. (2020). "Ekologik muvozanat va tuproq unumdorligi". Namangan: Namangan davlat universiteti nashriyoti.
6. Rasulov, O. (2021). "Tuproqni yaxshilash usullari". Andijon: Andijon davlat universiteti nashriyoti.
7. Tursunov, E. (2023). "Oziq moddalar va tuproq unumdorligi". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashriyoti.

